

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Dekalog dialogu - recenzja

Author: Bogdan Biela

Citation style: Biela Bogdan. (2019). Dekalog dialogu - recenzja. "Studia Pastoralne" (Nr 15 (2019), s. 339-342).

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Ks. Jan Wal, *Dekalog dialogu*, Wydawnictwo „Czuwajmy”, Kraków 2015, 171 s.

Kiedy Jan Paweł II miał przyjechać w 1991 roku z pielgrzymką do Polski – ponieważ była to pierwsza pielgrzymka po transformacji ustrojowej – wszyscy się zastanawiali, jakie przesłanie w sensie treściowym Papież skieruje do rodaków. Wielu było zaskoczonych, że za przedmiot swego nauczania w czasie tej pielgrzymki wziął on powszechnie znane przykazania dekalogu. Można powiedzieć, że dekalog biblijny, mający charakter moralny, stanowi prawzorzec do układania różnych dekalogów metodycznych stanowiących zbiór zasad i podstawowych wskazówek postępowania w określonych dziedzinach.

W kwestii dialogu ks. Wal odwołuje się do dwóch prób sformułowania principiów, czyli najbardziej podstawowych zasad postępowania w dialogu. Autorem pierwszej z nich jest Leonard Swidler, profesor Temple University w Filadelfii (USA) specjalizujący się w etyce porównawczej judaistyczno-chrześcijańskiej i w dialogu ekumenicznym, międzyreligijnym oraz kulturowym. Akcent w jego „dekalogu dialogu” został postawiony na sprawy wyznaniowe, a postulaty dotyczą raczej dialogów wspólnotowych, co nie wyklucza także w niektórych przypadkach ich indywidualnych zastosowań. Postulaty brzmią następująco: (1) najpierw należy

prowadzić w dialogu teoretyczne dociekania, a dopiero później przechodzić do działania; (2) podejmowany dialog powinien być prowadzony dwutorowo, najpierw w obrębie własnej wspólnoty, a potem między wspólnotami religijnymi; (3) w dialogach takich winna obowiązywać absolutna uczciwość i szczerłość; (4) podobną uczciwość i szczerłość należy zakładać u partnera dialogu; (5) w podejmowanym dialogu należy wyrazić się samookreślić; (6) dialog zakłada znajomość nie tylko własnych przekonań, ale także w jakiejś mierze przekonań partnera oraz ogólnego rozeznania w kwestii różnic i problemów spornych; (7) w dialogu musi obowiązywać równość i adekwatność stanowisk; (8) podstawą dialogu jest wzajemne zaufanie; (9) partnerzy dialogu winni być nie tylko krytyczni w stosunku do drugiej strony, ale także samokrytyczni; (10) należy się wczuwać w sytuację partnera i poznawać jego przekonania niejako od wewnątrz (s. 12).

Drugi rodzaj „dekalogu dialogu” proponuje Jerzy Grzybowski. W oparciu o doświadczenia spotkań małżeńskich (Kraków 2000) formułuje on „dziesięć drogowskazów dialogu” mających zindywidualizowany charakter i dotyczących przede wszystkim dialogów między małżonkami: (1) nieustannie dialog małżeński należy powierzać Bogu, pamiętając, że nie jest on celem samym w sobie, ale środkiem do celu, jakim jest zjednoczenie w miłości; (2) trzeba zaakceptować partnera takim, jakim jest, a nie jakim chce się go widzieć, choć w dialogu należy dążyć do doskonalenia współrozmówcy; (3) w dialogu trzeba mieć czas dla siebie, nie należy się spieszyć; (4) prowadząc dialog winno się bardziej słuchać niż mówić, raczej rozumieć niż oceniać; (5) dialog wymaga jasności, klarowności i delikatności wypowiedzi; (6) nie ma dialogu bez cierpliwości i konsekwencji postępowania; (7) nie wolno dialogu odkładać na później, każda pora jest stosowna do nawiązywania dialogu; (8) dialog wiąże się zawsze z ryzykiem wzajemnego zaufania; (9) szczególnie ważna w dialogu jest umiejętność przebaczenia; (10) dialog jest sztuką, której należy się uczyć przez studiowanie, ale także przez praktykowanie dialogu (s. 13).

Ksiądz Wal już od dłuższego czasu specjalizuje się w zagadnieniu dialogu i napisał na ten temat kilka książek (*Vademecum dialogu*, Kraków 1998; *Kultura dialogu*, Kraków 2012; *Duch dialogu*, Kraków 2013; *Dialog Kościoła*, Kraków 2015; *Kapłan w dialogu*, Kraków 2014) oraz szereg artykułów naukowych. Proponowany przez Autora *Dekalog dialogu* jest tak pomyślany, aby można go było odnieść do różnego rodzaju dialogów, zarówno wspólnotowych, jak i indywidualnych, niezależnie od czasoprzestrzeni, w jakiej te dialogi są prowadzone, oraz tematów, które mogą być w nich podejmowane. Poszczególne hasła tego dekalogu są nie tylko nośne i zasadne, ale jak najbardziej na czasie w kontekście potrzeby dialogu w naszym spluralizowanym społeczeństwie. Jest to z pewnością jedno ze współczesnych wyzwania, tym bardziej że chrześcijaństwo jest religią słowa, i to w podwójnym znaczeniu: chodzi najpierw o Jezusa Chrystusa, który jest wcielonym Słowem Bożym, ale także o słowo objawienia, jakie kierował On do ludzkości. Nie należy się zatem dziwić, że Autor szuka inspiracji dla uniwersalnych idei

dialogicznych głównie w chrześcijaństwie. Dekalog dialogu został sformułowany w formie krótkich haseł, łatwych do zapamiętania. Postulują one następujące zachowania: (1) uczyć się ludzi; (2) pięknie się różnić; (3) łączyć, nie dzielić; (4) szukać przyjaciół; (5) dawać świadectwo; (6) stawać się darem; (7) prawdą wyzwalać; (8) dobrem zwyciężać; (9) słuchać uważnie; (10) mówić rozważnie. Nadanie popularnonaukowego charakteru *Dekalogowi dialogu* wynika z pewnością z chęcią dotarcia do szerszego kręgu czytelników. Publikacja liczy, zgodnie z tytułem, dziesięć niezbyt obszernych, ale treściwych rozdziałów. Język jest przystępny, a sposób prezentowania treści ciekawy. Może stanowić wielką pomoc dla rodziców przywiązujących wagę do właściwej socjalizacji swoich dzieci, dla nauczycieli, pedagogów i dla wszystkich, którym leży na sercu szukanie tego, co łączy, a nie dzieli. Sam Autor wyraża nadzieję, że „refleksje zamieszczone w niniejszym studium pomogą wszystkim czytelnikom w wypracowaniu poprawnej wizji dialogu oraz kształtowaniu umiejętności jego prowadzenia” (s. 17). Zamieszczony w książce wiersz *Dekalog dialogu* niech będzie zachętą nie tylko do rozważenia treści książki, ale przede wszystkim – do czego nawoływał tak często Jan Paweł II – do budowania międzyludzkiej komunii.

Dekalog dialogu

Dekalog znaczy, że słów jest dziesięć,
są one z sobą w ciągłym dialogu,
w dniach upokorzeń, w chwilach uniesień,
kierują nasze myśli ku Bogu

ale też każą mimo oporów
i przeciwności, co dzień się trudzić,
szukać życiowych przykładów, wzorów,
czyli po prostu – **uczyć się ludzi**

nie często razem jest nam po drodze,
żelazo w innej kujemy kuźni,
lecz by zapobiec lękom i trwodze
możemy przecież – **pięknie się różnić**

różnice zwykle są faktem stałym,
nie da się ludzkich losów powielić,
by życia zbyt nie uprzykrzały,
musimy zawsze – **łączyć, nie dzielić**

zaufać wszystkim, jako osobom,
a chroniąc jutro przed *ochlokracją*,
pozwalać jednak ludziom być sobą,
nie tropić wrogów – **szukać przyjaciół**

słowo *osoba* brzmi bardzo dumnie,
wieści sakralność jaźni, nie świeckość
lecz, by wartości nie zgubić w tłumie,
trzeba swym życiem – **dawać świadectwo**

i tak zwyczajnie, cicho, po prostu,
nie chcąc dopełniać goryczy czarę,
w czas zawirowań i niepewności,
dla naszych bliźnich – **stawać się darem**

by życie mogło być rezurekcją,
nie wolno kłamstwem ust swoich kłaść,
lecz twórczym trudem, światłą refleksją
z niewoli fałszu – **prawdą wyzwalać**

nie jest to łatwe, bo zło się szerzy,
Samarytanka „*nie miała męża*”,
Chrystus jej wskazał wśród sprzeniewierzeń,
jak zło należy – **dobrem zwyciężać**

warto wciąż wierzyć w własną odnowę,
nawet gdy człowiek znajdzie się na dnie,
przed tajemnicą pochylić głowę,
słuchać rad innych – **słuchać uważnie**

sięgać też chętnie po mądrość wieków,
zglębiać niuanse najskrytszych pragnień,
zawsze w czas próby stać przy człowieku,
o jego sprawach – **mówić rozważnie**

w ten sposób właśnie dialog się iśći,
takie wymogi nam wszystkim stawia,
chroniąc przed zdradą lub nienawiścią,
ocala przyszłość i ludzi zbawia.

Ks. Bogdan Biela